נט: קדשי קדשים פרק שישי זבחים

והלא כבר נאמר [1]אלף עולות יעלה שלמה על המזבח ההוא ואילו בבית א] עולמים הוא אומר [2]ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח לה' בקר עשרים ושנים אלף וכשאתה מגיע לחשבון עולות ולמנין אמות זה גדול מזה אלא מהו קטן מהכיל ב]כאדם האומר לחבירו פלוני נגם הוא ופסול לעבודה ור' יהודה ג]שפיר קאמר ר' יוסי ר' יהודה לטעמיה דאמר מזבח שעשה משה גדול היה דתניא [3]חמש אמות אורך וחמש אמות רוחב דברים ככתבן דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר נאמר כאן [3]רבוע ונאמר להלן [4]רבוע מה להלן מאמצעיתו היה מודד אף כאן מאמצעיתו היה מודד והתם מנלן דכתיב ד]והאריאל שתים עשרה ה]אמה לכל רוח או אינו אלא י"ב על י"ב בשהוא אומר אל ארבעת רבעיו מלמד שמאמצע הוא מודד ו] ור' יוסי כי גמר גזירה שוה בגובהה הוא דגמיר דתניא [3]ושלש אמות קומתו דברים ככתבן דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר נאמר כאן [3]רבוע ונאמר להלן [5]רבוע מה להלן גובהו פי שנים כארכו אף כאן פי ז] שנים כארכו אמר ליה רבי יהודה (והלא כבר נאמר ה] ואת [6]החצר מאה אמה ורוחב חמש אמות וגו') אפשר כהן עומד ע"ג המזבח ועבודה בידו וכל העם רואין אותו מבחוץ אמר לו ר' יוסי והלא כבר נאמר [7]ואת קלעי החצר ואת מסך ח] שער החצר אשר על המשכן ועל המזבח [7]אמה משכן ' אמות אף מזבח ' אמות ואומר [8]קלעים חמש עשרה אלף עולות יעלה שלמה וגו' וכשאתה מגיע לחשבון עולות ט] ולמנין אמות. שהיה מזבח מכניס של שלמה עודף עליו זה של שלמה גדול משל משה לפי לורך העולות שהרי מזבח של משה כתיב ביה ה' אמות לאורך והי' אמות רוחב לא מהם מקום הקרבנות אמה לכל לד ומקום הילוך רגלי הכהנים אמה לפנים מן הקרבנות סביב המערכה נמצא מקום המערכה אמה על אמה הכי אמרינן לקמן בפירקין (דף סב.). יסוד ח] וסובב לא היו ממעטין באמרכו ולחבו לפי ט] שמקיפין וכולעין סביביו מעשה רשת נחושת והוא היה סובבו. וכמזבח שעשה שלמה היה מקום המערכה כ' על כ' לרבי יוסי כדתנן במסכת מדות י] (פ"ג מ"ד) חלקנו לכי לרוחות כל אחת ואחת ברוחב אמה ואורך עשרים הרי ד' מאות אורך ברוחב אמה ואין לך אמה על אמה שאינה מחזקת לעבר אלף יא] ליום יב]שהיתה אש של שמים ממהרת לאכול הרי ד' מאות אלף: **אלא מהו אומר קטן מהכיל.** לאו במזבח מכניס קאמר ומשום הכוא יג] יומא אלא למזבח הנחשת קאמר ובא לפוסלו לעולם יד] שסילקו ומה שהלה הכמוה קטנו בעולות של אותו היום ליצגא מעלית נקט: **כאדם שאומר לחבירו.** כאדם שנפסל: **נגם פלוני.** ליצגא מעלית ולא אמר נפסל פלוני: **ונפסל** טו] **לעבודה.** לאו מסקנא דאדם אומר אלא רבי יוסי קאמר לה ואותו פלוני פסול לעבודה והוא קורא לי נגם: **שפיר קא"ר יוסי.** וא"ל לקדושי לבפה: **מזבח של משה גדול היה.** וכשאתה מגיע לחשבון עולות ומנין אמות שבסביהם נמצא של שלמה קטן לפי הלורך: **ונאמר להלן רבוע.** בשל יחזקאל שנתנבא על בית שני לו על העתיד רבוע אל ארבעת רבעיו: **מה להלן.** מדה האמורה בו מאמצעיתו הוא מודד כדמפרש ואזיל: **אף כאן.** מודד ה' על ה' מאמצעיתו לכל רוח נמצא ' על ' לא מהן אמה מכאן ואמה מכאן לקרנות וכן למקום הילוך הרי ו' על ו' מקום המערכה ושל שלמה כ' על כ' מקום המערכה עשה ממנו ג' רבועות של ו' רוחב נשארו שתי אמות באורך עשרים חלוק ג' הרבועות לרחבו [אמתיות רבועות של שש שש שש] ממנה בכל אחת ג' אמתיות רבועות של שש שש הרי תשע ועוד נשארו בכל אחת כ' אמות באורך ששה קרנס זו אצל זו הרי ו' על ו' הרי עשר אמתיות רבועות ועוד לרף הרבועה אתרוכה עשרים ולחבה ב' ומנמצא ו' על ו' הרי י"ח שו] וכ' אמות על כ' אמות נמצא של משה אחד מי"ח כשל שלמה ומגיע לחשבון י"ח אלפים עולות ומו לא בו] ובחנוכתו כתיב [מ"ח מ] בקר כ"ב אלף ולאן יז] כ"ב אלף: **והאריאל.** מקום מערכה של מזבח. אל ארבעת רבעיו מלמד שמאמצעיתו מודד: **ורבי יוסי.** דאמר דברים ככתבן: **כי גמיר ג"ם.** דרבוע רבוע בגובהה הוא דגמר ולאו מרבוע דיחזקאל אלא מרבוע דכתיב במזבח הפנימי: דתניא וג' אמות קומתו כו'. (שמות מ) ובמזבח יח] הנחשת כתיב: **ונאמר להלן רבוע.** במזבח הזהב אמה אלכו ואמה רחבו רבוע יט] ואמתים קומתו (שם ל): **אף כאן גובהו פי שנים לארכו.** הרי ' אמות ובסיפא כ] (דף ס.) מפרש ר' יוסי מאי וג' קומתו: **והלא כבר נאמר וקומה ה' אמות.** לאין גובה היקף הקלעים של חצר אלא ה' אמות כא]: **אפשר כן שיהא כהן בראש המזבח** ועבודה בידו כו': **מה משכן.** לרוח קלעים לחצר סביביו מוקף כב] גובה ' אמות דהא הכי הוה גובהה דכתיב (שמות כז) ' אמות אורך הקרס: **אף מזבח.** לרוח כג] היקף לכדי ' אמות: **ואומר קלעים ע"ו אמה** הוו כדאמר לקמן (דף ס.): של נוב ושל גבעון וגדול היה וי"ל דקמיר אקרא (דד"ה כ ה) דכתיב בהדיא על מזבח הנחשת שעשה בצלאל: **מה משכן עשר אמות.** מימה כיון דאיכא היקפא גזירה שוה דרבוע למה לי: **ואומר** קלעים ב"ו אמה אל הבתף. פי' בקונטרס וקס"ד בגובה קאמר וה"ה לכל החצר וקשה לר"ת הי' מלי למימר דלגובה קאי והא מוכח קרא בהדיא דבתחבה מיירי דקתיב מעיקרא החצר לפתח יס לר' חמשים אמה ואחר כך מפרש חמש עשרה אמה קלעים לכתף שאצל השער ולכתף הנשיא חמש עשרה אמה ואחר כך לשער החצר מסך

ס א מי' פ"ב מהלכות בית הבחירה הלכה ה:

תורה אור השלם

1. וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּבְעוֹנָה לִזְבֹּחַ שָׁם כִּי הִיא הַבָּמָה הַגְּדוֹלָה אֶלֶף עֹלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה עַל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא: מ"א ג, ד
2. וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֶת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר זָבַח לַיהוָה בָּקָר עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וַיַּחֲנֻכוּ אֵת בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: מ"א ח, סג
3. וְעָשִׂיתָ אֶת הַמִּזְבֵּחַ עֲצֵי שִׁטִּים חֲמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב רָבוּעַ יִהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת קֹמָתוֹ: שמות כז, א
4. וְהַאֲרִיאֵל וְהָאֲרִיאֵל) שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אַרְבַּע בְּשִׁתֵּים עֶשְׂרֵה רֹחַב רָבוּעַ אֶל אַרְבַּעַת רְבָעָיו: יחזקאל מג, טז
5. אַמָּה אָרְכוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ רָבוּעַ יִהְיֶה וְאַרְבָּעָה קִרְנוֹתָיו מִמֶּנּוּ קָרְנֹתָיו: שמות כז, ב
6. אֹרֶךְ הֶחָצֵר מֵאָה בָּאַמָּה וְרֹחַב חֲמִשִּׁים בַּחֲמִשִּׁים וְקֹמָה חָמֵשׁ אַמּוֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר וַאֲדָנֵיהֶם נְחֹשֶׁת: שמות כז, יח
7. וְאֵת קְלְעֵי הֶחָצֵר וְאֵת מָסַךְ פֶּתַח שַׁעַר הֶחָצֵר אֲשֶׁר עַל הַמִّשְׁכָּן וְעַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת מֵיתָרֵיהֶם אֶת כָּל כְּלֵי עֲבֹדָתָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה לְהֶם וָעָבֹד: במדבר ד, כו
8. קְלָעִים חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה אֶל הַכָּתֵף עַמּוּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וַאֲדָנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה: שמות לח, יד

מוסף רש"י

זה גדול מזה. זה של לגנים גדול מכל משכן. שמזכח משה מקום מערכתו אמה על אמה ואינו היה מקום מערכתו כ"ד על כ"ד. כדי של שלמה חמש מאות אמנים ומשם כשל משה. אם כן מהו קדש המלך לת תוך החלה. שקנש בו מזבח של לגנים מחוכר כלפנים (מ"א ח פז) **אף מדבר** ר' אמות. ובוקי ר' אמות ישכנך לעוכני בקלעים של ר' אמות הרב. ותה אני מקרים ושלש אמות קומתו משפח אוכב ולמעלה. ומה אני מקרים קומה חמש בקלעים משפח מזבח ולמעלה. אדרי הקלעים ע"ש אמות (שבת צב.):

שיטה מקובצת

רש"י ד"ה **אף כאן** בודד ה' על ה' **מאמצעיתו** לכל רוח כו' (עד סה"ד). ריש מפרשים לף כלן מודד ה' מאמצעיתו לכל רוח. פי' נמצא סביב ר' על ר' אמה אחת (ועל מאה). [אמנם ושל שלמה היה עשרים על עשרים אמה ר' אמה. נמצא אלא היה של שלמה גדול מכל משה אלא כ' רבועים יותר. ולכן מוכרח לקדש תוך החלה. ע"כ מלאתי בספר יקר (ב"ש כ"ב ס"ק) **קדש המלך אלא בבי מאמר** בר' ואי"ת בר'. לשון מהר"ם. ותיש מגיל לאמוזה המאמת קרב ליה שלא היה מקום המערכה אלא אמה ללאת מאמה דעת הגאון קאמר דבריה בגיל יותר כדאמרינן לקמן ג' מזבחות היו שם בגיל ובגבעון ר"ל ס"ר: ד"ה **מה משכן** בר'. ת"ומה ביון **דאיכא** הקפא גזירה שוה דרבוע למה לי. תיפוק ליה דהקפא דהכא. ר"ל אלא לאלו ב"ש לא הוה דרבוע הך הקפא לאמרו מאמרות הפסוק מכמות בהדיא ושלש אמות קומתו. ס"ל הך הקפא לאלו אמות דמזבח אלא אלא לגזירה הקלעים הקלעים. ומה לאמרן קומיסו של רבי יהודה שהקפא הן הפסוק דכתיב בני הקלעים וקומה ר' אמות, לאמרן בא לאמרן ולומר דאמה משכן עשר אמות אלא הקלעים שאות מכיב המזבח עשר אמות ולפיכך לא היה נראה הכהן מגתרע: ד"ה **ואומר** בר' ולקמה קרא בהדרא בר'. ב"ב, ותוד דסיל לרי למימר הכא בחבה הא דמתיב ר"ש: בן) ל"ל לרי יצחק ור"ש (ע"ר): בן) דמקריבין אע"פ ל"ל (ש"מ): כח) כדרבי יהודה ס"ל דשרי (צ"ק): כט) ל"ל דקדושה (ב"ש): ל) מלמן ועד וא"ת הוא הנכ"ה שלא מנכרי

מסורת הש"ס

ל) עי' מכילתא יתרו פי"א, כ) (לקמן קח. פסחים מח: ר"ה כו.) ירומא יג. נא: כתובות קכו: קידושין סא. ב"ק מב. עה: סנהדרין יט. שבועות כו. כז: הוריות ד: ג) (מנחות לז:), ד) (שבת לב.), ה) עי' רש"ק עי' יומא כח:, ו) כלף כה לימת אבל הוא מיומא דמימנתא דרב יהודה אמר שמואל ביומא דף סב., ז) דף סא. ד"ה ובי מקומות, ח) שייך לעי"א, ט) צ"ל במדבר רבא סדר נשא פ' יב., י) עי' רש"ק רצ"ק.

גליון הש"ם

[תוס' (מהגמרא הקודם) ד"ה בהעלאת מנחה וכו' דאמרינס דיקא בעל מומה. ע"ש מנחות לף ה ע"ב בפירש"י ד"ה פנימת המזבח]:

שינויי נוסחאות

אא) ובבית עולמים כל"ל, ותיבת ואילו נמחק (ש"מ): **בב)** שתים עשרה אורך בשתים עשרה רוחב רבוע אל ארבעת רבעיו תנא דהריאל שתים עשרה לבל רוח כל"ל (ש"מ): **גג)** מרדד ר"ב אמה לכל רוח (ש"מ): **דד)** גיבוא פי שנים (בית בדפוס): **הה)** נאמר ארך החצר מאה באמה ורוחבה חמש אמות אשאי פי' כל"ל (ש"מ): **ווו)** ויקלקוט ליתת מכל המיכות שבמיגרים (הגריב"ו): **זז)** מסך פתח שער כל"ל (שמריה): **חח)** עולות של תנובת המזבח (ש"מ): **ט)** כ"ל ויסודו (ב"ש): **יי)** לפי שבולשין חוצה לו ומקיפין אותו סביביו (כריה): **יא)** כש"מ טופ והוא שנאמר בדברי הימים (ב' ד' א') ויעש שלמה מזבח נחשת עשרים אמה אורכו ועשרים אמה רחבו ושל אבנים היה ולפי שהיה לעולה תחת מזבח הנחשת ומשה קרא לו מזבח הנחשת. ועשרים על עשרים דקרא אמקום המערכה קאי כמו והאריאל שתים עשרה אורך בשתים עשרה רחב דאמקום מערכה קאמר במזבח בית שני. חלק עשרים על עשרים לארכו לחבו לכי רצועות אכו. וכיה כמתכ"ה כשיעיים קלים: **יא)** אלף עולות ליום כל"ל (ש"מ): **יב)** ומשום קרבנות ההרוא יומא, אלא למזבח הנחשת דמשה קאמר כל"ל (ש"מ): **יג)** כמ"ר טופ וקראו בעל מום פסול (ויכש"מ בשם פסולן יכמ"ד. ומה"ד כאדם שאומר לחבירו פלוני כהן נגם הוא ובא לפוסלו לעבודה ויסילקו ונגזו ואתה חילופו מזבח אבנים והוא שנא' קידש החצר להצים בו בגין קבוע של אבנים למזבח כי עשה שם את העולה ואת המנחה כי מזבח הנחשת של משה עשאו כגנם ופסול לפי שלא היה נראה לרבוי עולות שבאותו היום. ומה שני' בדברי הימים (ב' ד' ז') כי מזבח הנחשת אשר עשה שלמה לא יכול להכיל לרי יוסי הכי קאמר כי מזבח הנחשת של משה אשר עשה שלמה תחתיו מזבח אחר קטן מהכיל. סס"ד ומה"ד שפיר קאמר כו'. ויכש"ד בש"מ: **יד)** כ"ל ופסול (ש"מ): **טו)** י"א רצועות של שש שש כל"ל (ש"מ): **טז)** ותו לא שש כל"ל (ש"מ): **יח)** ותו לא מאה ועשרים אלף ותו לא ובחנוכתה כל"ל (ש"מ): **יט)** ונאן מאה ועשרים (ש"מ): **כ)** כ"ל במזבח (ש"מ): **כא)** רבוע יהיה (כתה"ר): **כב)** ולסיפא (כתה"ר): ובל"ק הגיה ולקמן: **כא)** כמתה"ר אמות, וכי אפשר כן כו' ויכ"ל. פי' יכ"ל. ויכ"ה כשמכ"ר: **כב)** תינח מוקף מתחן (ש"מ): **כג)** צריך קלעי החצר שסביביו גבוה י' אמות כל"ל (ש"מ), ועי' מ"ינ: **כד)** וכ"ש זה דמחוסר

מ) עי' מכילתא יתרו פי"א, **נ)** (לקמן קח. פסחים מח: ר"ה כו.) ירומא יג. נא: כתובות קכו: קידושין סא. ב"ק מב. עה: סנהדרין יט. שבועות כו. כז: הוריות ד: **ס)** (מנחות לז:), **ע)** (שבת לב.), **פ)** עי' רש"ק עי' יומא כח:, **צ)** כלף כה לימת אבל הוא מיומא דמימנתא דרב יהודה אמר שמואל ביומא דף סב., **ק)** דף סא. ד"ה ובי מקומות, **ר)** שייך לעי"א, **ש)** צ"ל במדבר רבא סדר נשא פ' יב., **ת)** עי' רש"ק רצ"ק.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com